

Oponentský posudek bakalářské práce Michaely Dlouhé s názvem Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami v reflexi učitelů, Praha, Fakulta humanitních studií UK, 2022, 60 s.

Autorka ve své práci odpovídá na otázku: Jak uvažují učitelé na dřívějších ZŠ praktických o svých žácích?

Nejdříve popisuje změnu v legislativě a přístupu Českého státu k výuce žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami, ke kterému došlo v roce 2016 a kterou známe pod názvem inkluze. Dále se věnuje původu myšlenky inkluzivního vzdělávání v UNESCO v roce 1994 a i když se badatelé v přesné definici neshodují, pracuje s popisem inkluze ve smyslu: společného vzdělávání všech žáků v hlavním, tedy běžném, vzdělávacím proudu za současného akceptování individuálních potřeb každého dítěte, a za neustálého důrazu na kvalitu pro všechny účastníky vzdělávacího procesu, zapojení všech a celkový prospěch všech. V teoretické části se dále věnuje problematičnosti zavedení inkluze do praxe a připravenosti škol na takový krok i postoje veřejnosti a dále pojetí dětství ve vzdělávání jako „čekání na dospělost“ a v horizontu minulosti – odkud přichází a budoucnosti – co z něj bude. Teoretickou část zakončuje popisem učitele a jeho pozice.

Metodologickou část začíná popisem otázek a typu výzkumu, dále popisuje vzorek. Autorka uskutečnila šest rozhovorů s učitelkami ze čtyř škol původně praktických a nyní běžných ZŠ. Popisuje způsob své analýzy dat. Při reflexi svého výzkumu popisuje limitující faktory malého vzorku z různých škol. Reflektuje i svou pozici a její vliv na výzkum. Při popisu dat vhodně propojuje data s teorií. Dozvídáme se o pohledu učitelek na žáky s SVP tedy specifickými výukovými potřebami a vlivu socioekonomického statusu, silnějšího zastoupení romského etnika a specifík v přístupu k nim. Učitelé vidí u tohoto etnika problém v přístupu rodiny. Žáci s SVP mají dle učitelek snížené výstupy na minimální nutnou úroveň pro běžnou potřebu člověka. V případě zařazení do „běžných“ škol se učitelky obávají šikany. Dále upozorňují na skutečnost, že učitelky „běžných“ škol nemají odpovídající vzdělání a kompetence pro výuku dětí se SVP. Zdůrazňují nutnost individuální péče a tempa, zdůrazňují vztah, komunikaci se žáky, mluví o rodinném přístupu. Pojetí úspěchu pak učitelé vidí v úspěšném naplnění žákova pracovního života a spokojeného rodinného života.

Oceňuji široký a citlivý záběr v zjišťování postojů učitelů na dřívějších praktických školách ke svým žákům s SVP. Propojení především českých studií na podobné téma, obzvláště z problematiky romského etnika, které je v Čechách poměrně dobře zmapované. Občasné nepřesnosti v citaci nijak nepřekáží porozumění interpretace. Výzkum je důležitou sondou do vzdělávání žáků se specifickými potřebami.

Práce splňuje požadavky kladené na bakalářské závěrečné práce a doručuji ji k obhajobě. Práci navrhuji ohodnotit jako výbornou.

18.9.2022

Zuzana Terry